

คำแนะนำด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสาธารณสุขในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมของชุมชน และมีบทบาทด้านการจัดบริการสาธารณสุขเพื่อคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งในพื้นที่ของท้องถิ่นหนึ่ง ๆ ประชาชนจะมีความสัมพันธ์กันฉันท์เครือญาติ มีการติดต่อสื่อสาร และอาจมีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ตามประเพณีและวัฒนธรรมของท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้ง อาจมีประชาชนที่เดินทางกลับภูมิลำเนา เนื่องจากการปิดสถานประกอบการ เป็นการชั่วคราว ในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) จึงมีคำแนะนำต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยในเฉพาะสถานประกอบการและกิจการ สถานบริการ สถานที่สาธารณะในชุมชน การจัดการมูลฝอย รวมถึง การให้ความรู้และการดูแลประชาชนในพื้นที่ เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในชุมชน ดังนี้

๑. การควบคุม กำกับ ดูแลสุขลักษณะสถานประกอบการและกิจการในพื้นที่รับผิดชอบ

๑.๑ ควบคุม กำกับ ดูแลสถานประกอบการและกิจการ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ตามประกาศคำสั่งจังหวัด โดยดำเนินการตามมาตรการเคร่งครัด และควบคุม กำกับ การดูแลรักษาความสะอาดป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ภายในสถานประกอบการและกิจการ จัดเตรียมอุปกรณ์ในการดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคล และการป้องกันตนเอง ทั้งของผู้ประกอบการ และผู้มารับบริการ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และมาตรการป้องกันความเสี่ยงจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19) ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

๑.๒ กรณีที่มีคำสั่งจังหวัดปิดสถานที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคุม กำกับ ให้เป็นไปตามคำสั่งของแต่ละพื้นที่โดยเคร่งครัด

๑.๓ กำหนดมาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) เข้าสู่หมู่บ้าน และชุมชน ตามคำสั่งหรือประกาศของผู้ว่าราชการจังหวัด กระทรวงมหาดไทย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔ กรณีสถานประกอบการและกิจการ ที่จะกลับมาเปิดให้บริการ ภายหลังการประกาศยกเลิกคำสั่งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำกับ ดูแลให้มีการทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรคก่อนเปิดให้บริการ

๒. การควบคุม กำกับ ดูแลสถานที่สาธารณะในชุมชน

สถานที่สาธารณะในชุมชน สถานที่แออัด หรือสถานที่ที่มีประชาชนจำนวนมากหรือบุคคลกลุ่มเสี่ยงไปทำกิจกรรมร่วมกันในพื้นที่ ทำให้เสี่ยงต่อการแพร่กระจายของเชื้อโรค ได้แก่

๒.๑ สถานที่สาธารณะในชุมชน อาทิ ศาสนสถาน สถานีขนส่งโดยสาร ตลาดนัด ห้างสรรพสินค้า สวนสาธารณะ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นต้น

๒.๒ สถานที่ที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันและเสี่ยงต่อการติดต่อโรค อาทิ สนามมวย สนามไก่ชน สนามกีฬา สนามเด็กเล่น สนามแข่งขัน สนามพระเครื่อง สถาบันกวดวิชา เป็นต้น

๒.๒.๑ ให้ดำเนินการตามคำสั่งจังหวัดสั่งปิดสถานที่เสี่ยงต่อการติดต่อโรคเป็นการชั่วคราวเฉพาะส่วนหรือทั้งหมด หรือมีมาตรการป้องกันการห้ามเข้าพื้นที่เสี่ยงหรือสถานที่ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อโรค ทั้งนี้ให้คำนึงถึงโอกาสเสี่ยงต่อการติดต่อโรค ตามความจำเป็นและเหมาะสม

๒.๒.๒ ควบคุม กำกับ ดูแล ให้เจ้าของหรือผู้ดูแลสถานที่นั้น ๆ จัดให้มีมาตรการคัดกรอง ป้องกันโรค การทำความสะอาด อาทิ มีจุดล้างมือ ด้วยน้ำและสบู่ หรือเจลแอลกอฮอล์ สำหรับประชาชนที่มาใช้บริการ และควรมีการทำความสะอาดพื้นที่โดยรอบอย่างทั่วถึง เพื่อการป้องกันและลดการแพร่กระจายของเชื้อโรค

๒.๒.๓ กำหนดผู้รับผิดชอบทำความสะอาดบริเวณที่เป็นจุดเสี่ยงในสถานที่สาธารณะในชุมชน เช่น จุดให้บริการน้ำดื่มในสถานที่สาธารณะ ตู้น้ำหยอดเหรียญ บริเวณลูกบิดประตู พื้น ผ้าม่านและสุขภัณฑ์ ห้องน้ำสาธารณะ ราวจับหรือราวบันได หรือ โต๊ะ เก้าอี้ในที่สาธารณะ โดยควรทำความสะอาดด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือสารฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีส่วนผสมของคลอรีน เป็นต้น

๒.๒.๔ กำหนดผู้รับผิดชอบดูแลและควบคุมด้านสุขลักษณะตลาด สถานที่จำหน่ายและสถานที่สะสมอาหาร ดังนี้

ตลาด ให้ผู้ประกอบการดูแลสถานที่ให้สะอาด ถูกสุขลักษณะ ดังนี้ ทำความสะอาดบริเวณพื้น ทางเดิน แผงจำหน่ายสินค้า โต๊ะ อย่างน้อยวันละ ๑ ครั้ง ด้วยน้ำผงซักฟอกหรือน้ำยาทำความสะอาด และฆ่าเชื้อ โดยคลอรีนเข้มข้น ๑๐๐ ส่วนในล้านส่วน (ใช้ผงปูนคลอรีน ๖๐% ในอัตราส่วน ๑ ช้อนชาต่อน้ำ ๒๐ ลิตร) กรณีที่พบผู้ป่วย เพิ่มการทำทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ โดยคลอรีนเข้มข้น ๑,๐๐๐ ส่วนในล้านส่วน (ใช้ผงปูนคลอรีน ๖๐% ในอัตราส่วน ๑๐ ช้อนชาต่อน้ำ ๒๐ ลิตร) จัดให้มีที่ล้างมือพร้อมสบู่และน้ำสำหรับล้างมือ หรือจัดให้มีเจลแอลกอฮอล์ สำหรับทำความสะอาดมือ ให้ทำความสะอาดห้องน้ำ ห้องส้วมที่ใช้ในตลาด โดยเน้นบริเวณจุดเสี่ยง เช่น ที่จับสายฉีดชำระ ที่รองนั่งโถส้วม ที่กดโถส้วม โถปัสสาวะ ที่เปิดกอกอ่างล้างมือ กลอนประตู หรือลูกบิด เป็นต้น รวมทั้ง ทำความสะอาดกอกน้ำทุกจุด ที่ใช้ร่วมกันภายในตลาด โดยใช้น้ำยาทำความสะอาดและล้างด้วยน้ำ ให้สะอาด

สถานที่จำหน่ายอาหาร ดูแลสถานที่ปรุงประกอบอาหาร บริเวณพื้น โต๊ะ เก้าอี้ บริเวณที่รับประทานอาหารให้สะอาดเสมอ โดยทำความสะอาดด้วยน้ำผงซักฟอกหรือน้ำยาทำความสะอาด และอาจฆ่าเชื้อโรค ด้วยน้ำยาที่มีส่วนผสมของโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ที่มีความเข้มข้น ๑,๐๐๐ ส่วน ในล้านส่วน เช่น หากใช้น้ำยาฟอกขาว ที่มีโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ๖% ให้ผสมในอัตราส่วน ๑ ช้อนโต๊ะต่อน้ำ ๑ ลิตร การล้างภาชนะ อุปกรณ์ให้สะอาด ด้วยน้ำผสมน้ำยาทำความสะอาด ล้างด้วยน้ำสะอาด อีกอย่างน้อย ๒ ครั้ง และอาจฆ่าเชื้อโรค โดยแช่ภาชนะ และอุปกรณ์ในน้ำร้อน ๘๐ องศาเซลเซียส เป็นเวลา ๓๐ วินาที หรือแช่ในน้ำยาที่มีส่วนผสมของโซเดียมไฮโปคลอไรท์ที่มีความเข้มข้น ๑๐๐ ส่วนในล้านส่วน เช่น หากใช้น้ำยาฟอกขาว ที่มีโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ๖% ในผสมในอัตราส่วน ครึ่งช้อนชาต่อน้ำ ๑ ลิตร แช่ทิ้งไว้ ๑ นาที แล้วล้างน้ำให้สะอาด อบหรือผึ่งให้แห้งก่อนใช้ใส่อาหาร

สถานที่สะสมอาหาร บริเวณพื้นทำความสะอาดด้วยน้ำผงซักฟอกหรือน้ำยาทำความสะอาด และอาจฆ่าเชื้อโรคด้วยน้ำยาที่มีส่วนผสมของโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ที่มีความเข้มข้น ๑,๐๐๐ ส่วน ในล้านส่วน เช่น หากใช้น้ำยาฟอกขาว ที่มีโซเดียมไฮโปคลอไรท์ ๖% ให้ผสมในอัตราส่วน ๑ ช้อนโต๊ะต่อน้ำ ๑ ลิตร บริเวณเคาน์เตอร์ชำระเงิน ควรทำความสะอาดเป็นประจำทุกวัน อย่างน้อยวันละ ๒ ครั้งหรือถูรอบที่เปลี่ยน

พนักงาน และอาจฆ่าเชื้อโรคด้วยแอลกอฮอล์ ๗๐ % โดยสเปรย์หรือหยดแอลกอฮอล์ ลงบนผ้าสะอาดพอ
หมาด ๆ เช็ดไปในทิศทางเดียวกัน จนทั่วพื้นที่ที่ต้องการ

กำหนดมาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงในการใช้บริการจากตลาด สถานที่จำหน่ายและ
สถานที่สะสม เช่น จุดคัดกรอง จุดล้างมือและวัดอุณหภูมิ การลดความแออัด เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล
อย่างน้อย ๑-๒ เมตร ในการใช้บริการ ลดการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน หยุดให้บริการในส่วนที่ต้องใช้ภาชนะ
อุปกรณ์ที่หยิบจับร่วมกัน เช่น อาหารที่บริการตนเอง

๓. การจัดการมูลฝอยในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๓.๑ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรการและแนวทางในการจัดการมูลฝอยที่เกิดขึ้นใน
พื้นที่รับผิดชอบ ตั้งแต่การคัดแยกระดับครัวเรือน การเก็บรวบรวม และการกำจัด รวมถึงวางแผนการจัดการ
มูลฝอย โดยพิจารณาตามประเภทความเสี่ยง และปฏิบัติตามคำแนะนำการจัดการมูลฝอยสำหรับองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-19)

๓.๒ จัดให้มีจุดรวบรวมมูลฝอย พร้อมภาชนะรองรับที่มีฝาปิดอย่างเพียงพอและทั่วถึง ทั้งนี้ อาจ
กำหนดจุดรวบรวมเฉพาะสำหรับชุมชน หรือ ครัวเรือน หรือบ้านที่มีผู้แยกสังเกตอาการที่บ้าน

๓.๓ กรณีมูลฝอยที่ปนเปื้อนน้ำมูก น้ำลาย สารคัดหลั่งของผู้ที่แยกสังเกตอาการที่บ้าน เช่น หน้ากาก
อนามัย กระดาษทิชชู เป็นต้น ควรแนะนำให้ประชาชนแยกจัดการ โดยในแต่ละวันให้เก็บรวบรวมและทำลาย
เชื้อ โดยใส่ถุงขยะ ๒ ชั้น โดยถุงขยะใบแรกที่บรรจุมูลฝอย แล้วให้ราดด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อหรือน้ำยาฟอกขาว
จากนั้น มัดปากถุงให้แน่น แล้วซ้อนด้วยถุงขยะอีก ๑ ชั้น มัดปากถุงให้แน่น นำไปทิ้งร่วมกับขยะทั่วไป หรือ
จัดเก็บรวบรวมแยกไว้เฉพาะตามท้องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกำหนด

๓.๔ การเก็บขนมูลฝอย ต้องควบคุมกำกับให้ผู้ปฏิบัติงานเก็บขน หรือกำจัดมูลฝอยปฏิบัติงานด้วย
ความปลอดภัย และจัดเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอย โดยให้ความรู้หรือคำแนะนำแก่
ผู้ปฏิบัติงานในหลักความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

๓.๔.๑ จัดให้มีการคัดกรองเบื้องต้นโดยสังเกตอาการป่วยของผู้ปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอย หรือ
การตรวจวัดอุณหภูมิร่างกาย หากพบผู้ปฏิบัติงานมีอาการเจ็บป่วย เช่น มีไข้ ไอ จาม มีน้ำมูก หรือเหนื่อยหอบ
ให้หยุดปฏิบัติงานและพบแพทย์ทันที

๓.๔.๒ จัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลที่เหมาะสมและเพียงพอ ได้แก่ หน้ากากผ้า
หรือหน้ากากอนามัย ถุงมือยางหนา ฉ้ายางกันเปื้อน รองพื้นยางหุ้มแข้ง แวนป้องกันตา เป็นต้น รวมทั้ง กำชับ
ให้ผู้ปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอยสวมใส่ขณะปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด

๓.๔.๓ จัดให้มีอุปกรณ์สำหรับทำความสะอาดมือ เช่น สบู่ เจลแอลกอฮอล์

๓.๔.๔ จัดเตรียมอุปกรณ์ สารเคมีทำความสะอาด และสารฆ่าเชื้อ สำหรับทำความสะอาด
รถเก็บขนมูลฝอย อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลให้เพียงพอ เช่น ผงซักฟอก น้ำยาที่มีส่วนประกอบของ
คลอรีน หรือสารโซเดียมไฮโปคลอไรท์ เป็นต้น

๓.๔.๕ ควบคุมกำกับให้ผู้ปฏิบัติงานเก็บขนมูลฝอยปฏิบัติตามคำแนะนำสำหรับผู้ปฏิบัติงาน
เก็บขนมูลฝอยโดยเคร่งครัด

๓.๕ กรณีในพื้นที่ มีการจัดตั้งสถานที่เฉพาะสำหรับการสังเกตอาการโรค หรือการดูแลผู้ป่วยหรือกลุ่ม
เสี่ยงให้ปฏิบัติดังนี้

๓.๕.๑ ประสานหน่วยงานรับผิดชอบสถานที่นั้น และหน่วยงานสาธารณสุขในพื้นที่เพื่อวาง
แนวทางในการจัดการมูลฝอยที่เกิดขึ้น

๓.๕.๒ ประเมินแนวทางการจัดการมูลฝอยและกำหนดวิธีคัดแยก เก็บรวบรวม ขนส่ง และนำไปกำจัดอย่างถูกต้อง

๔. การให้ความรู้และการดูแลประชาชนในพื้นที่

๔.๑ ให้คำแนะนำกับประชาชนในการดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือนของตนเอง ควรเน้นจุดที่ต้องสัมผัสบ่อย ๆ เช่น บริเวณกลอน หรือ ลูกบิดประตู ราวจับหรือราวบันได พื้น ผนังและสุขภัณฑ์ในห้องน้ำ ของใช้ภายในบ้าน ด้วยน้ำยาทำความสะอาด หรือสารฆ่าเชื้อ เช่น แอลกอฮอล์ ๗๐% น้ำยาฆ่าเชื้อที่มีส่วนผสมของคลอรีน เป็นต้น

๔.๒ กำหนดมาตรการ หรือขอความร่วมมือให้ประชาชน และชุมชนมีการเฝ้าระวังสุขภาพของคนในครอบครัว และเพื่อนบ้านในชุมชน ในกรณี พบคนในชุมชน ที่มีอาการไข้ ไอ หรือเหนื่อยหอบ หรือมีประวัติเดินทางจากพื้นที่เสี่ยง ควรแนะนำให้มีการติดต่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน พร้อมแจ้งประวัติการเดินทาง เพื่อรับการตรวจวินิจฉัยตามขั้นตอนต่อไป

๔.๓ จัดให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น จัดให้มีบอร์ด ช่องทางเสียงตามสาย หรือช่องทางที่มีอยู่ของชุมชน เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน อาทิ คำแนะนำในการป้องกันและดูแลสุขอนามัยส่วนบุคคลในการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID-๑๙) คำแนะนำในการจัดการมูลฝอยสำหรับประชาชนและผู้แยกสังเกตอาการที่บ้าน เป็นต้น

๔.๔ แนะนำประชาชนให้หลีกเลี่ยงการจัด หรือเข้าร่วมกิจกรรมที่มีประชาชนรวมตัวกันจำนวนมาก หากมีความจำเป็น ดูแลให้ประชาชนปฏิบัติตามหลักสุขอนามัยส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด และงด หรือชะลอการเดินทางข้ามเขตพื้นที่โดยไม่จำเป็น และควรพัก หรือทำงานอยู่ในที่พักอาศัย กรณีจำเป็นต้องเดินทางข้ามเขตพื้นที่ ต้องปฏิบัติตามมาตรการของจังหวัดที่กำหนดอย่างเคร่งครัด

*****

ข้อมูล ณ วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๓